

Zveza Svobodnih Sindikatov Slovenije

PRIROČNIK O SINDIKALNI TROJKI IN PRESEDOVANJU EVROPSKI UNIJI

Metka Roksandić
Staša Pernat

Januar 2008

s podporo Evropske Komisije

VSEBINA

- 1. UVOD**
- 2. PREDSEDOVANJE**
- 3. SINDIKALNA TROJKA**
- 4. EVROPSKA KONFEDERACIJA SINDIKATOV (EKS) IN PREDSEDOVANJE EU**
- 5. IZKUŠNJE SINDIKATOV V PREDSEDUJOČIH DRŽAVAH ČLANICA**
- 6. EVROPSKI EKONOMSKO SOCIALNI ODBOR KOT ORODJE SINDIKALNEGA DELA**
- 7. PRIDOBLJENA ZNANJA**

1. UVOD

Z razširitvijo Evropske unije (EU) leta 2004 in 2007 se je razmerje števila starih držav članic v nasprotju z novimi državami članicami bistveno spremenilo. Sprejet je bil nov raspored predsedovanja Svetu Evropske unije. Novi plan je določil Slovenijo za prvo novo državo članico, ki bo držala predsedovanje Evropske unije in sicer v prvi polovici leta 2008, leto kasneje bo kot druga nova država članica Češka Republika predsedovala v prvi polovici leta 2009. Ker te države nimajo izkušenj s predsedovanjem EU, so se za njih priprave pričele precej zgodaj, v Sloveniji že leta 2005. V stopnjevanju priprav so se tudi sindikati pričeli zavedati, da predstavlja EU predsedovanje veliko priložnost za sporočanje njihovih stališč, mnenj na podlagi katerih bi lahko vplivali na oblikovanje evropskih politik v času predsedovanja ter povečali svoj glas.

Mora se poudariti, da je pomembnost podpore sindikatom v novih državah članicah prepoznala nemška sindikalna zveza (DGB), ki je podala iniciativo ter organizirala prvo delavnico za sindikalne organizacije iz držav trojke in to tik pred začetkom nemškega predsedovanja v novembru 2006. Zveza svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) je bila zainteresirana se naučiti več.

Ta priročnik je rezultat našega učnega procesa v okviru ZSSS projekta. Projektni partnerji so bile sindikalne konfederacije iz Nemčije, Portugalske, Francije kot predstavnice starih držav članic in Slovenija ter Češka republika kot predstavnici novih držav članic. Evropska konfederacija sindikatov (ETUC) je bila predstavnica evropske ravni, celoten projekt pa je bil izveden s podporo Evropske Komisije.

Priročnik je mišljen kot pomoč za vse tiste sindikalne organizacije iz držav članic EU, ki še niso držale EU predsedovanja.

2. PREDSEDOVANJE

Za razumevanje termina in vloge sindikalne trojke se moramo prvo seznaniti z mehanizmi EU Predsedovanja. Predsedovanje, kakor krajše imenujemo Predsedovanje Svetu Evropske unije, vodi vsaka država članica za obdobje šestih mesecev. Med tem časom je predsedstvo »obraz in glas« Evropske unije, ki govori v imenu vseh držav članic.

Vodenje predsedovanja s strani držav članic je bilo uvedeno leta 1957 s pogodbo o ustanovitvi evropskega gospodarske skupnosti, ali z rimsko pogodbo. Z Maastrichtsko pogodbo leta 1992 so se funkcije predsedovanja razširile na pokrivanje predsedovanja Evropskega Sveta, ki se sestaja najmanj dvakrat na leto.

Trojke

29. oktobra 2004 je bila podpisana pogodba o ustavi za Evropo, vendar ni nikoli stopila v veljavo, zagotavlja pa eno bolj vidnih sprememb institucionalnega okvira EU, saj določa, da se individualna šestmesečna predsedovanja zamenjajo za skupna osemnajstmesečna predsedovanja treh držav članic ali tako imenovanih trojk. Vsaka država bi imela šestmesečni mandat, ostali dve državi pa bi ji nudili podporo in pomoč v skladu s skupnim programom. Glavni namen vpeljave osemnajstmesečnega skupnega predsedovanja je okrepitev sodelovanja med tremi zaporednimi predsedujočimi državami s ciljem, da se doseže bolj usklajen razvoj strateških politik EU.

Septembra 2006 je Svet evropske unije določil sledeče v svojih dopoljenih pravilih poslovnika: »Vsakih 18 mesecev, bodo tri države, ki bodo držale predsedovanje, pripravile v tesnem sodelovanju s Komisijo in po zadostnih posvetovanjih, osnutek programa aktivnosti Sveta za sledeče obdobje.«

Trojka zastopa EU v zadevah z državami, ki niso članice EU. Sestavljena je iz predstavnikov države članice, ki vodi predsedovanje, predstavnika Evropske Komisije in predstavnika generalnega sekretarja Sveta, v tem okvirju kot Visokega predstavnika za skupno zunanjo in varnostno politiko; ter na vabilo trenutno predsedujočega lahko sodeluje tudi predstavnik bodoče ga predsedovanja – države članice, ki je naslednja na vrsti za predsedovanje.

Predsedovanje Svetu Evropske unije

V duhu današnjih evropskih zadev lahko za prime pogledamo Slovensko predsedovanje. Slovenija predseduje prvič in je prva od dvanajstih »novih« držav članic. Slovensko predsedovanje se je pričelo 1. januarja 2008 in se zaključi 30. junija 2008 kot zadnja predsedujoča v skupini treh partnerskih držav (v Slovenskem programu imenovano Trojka) Nemčije in Portugalske. Sledeči trio združuje Francijo, Češko Republiko in Švedsko.

Med tem obdobjem Slovenija prevzema tri pomembne sklope nalog:

- Vodenje dela Sveta EU in Evropskega Sveta;
- Zastopati Svet EU v odnosih z ostalimi institucijami EU; in
- Zastopati Evropsko unijo v mednarodni skupnosti.

Med prvimi šestimi meseci 2008 bo Slovenija predsedovala sestankom predsednikov držav ali vlad in vsem sestankom Sveta. Predsedujoča bo organizirala in vodila tudi 12 neformalnih sestankov Sveta v Sloveniji, Takšna srečanja omogočajo ministrom, da govorijo o aktualnih temah v bolj sproščenem okolju. Nadaljnje lahko omenimo tudi, da bo pravitko v Sloveniji organiziranih 150 sestankov nižjih nivojev v okviru predsedovanja.

Evropski Svet ne sprejema zakonodaje ampak sprejema:

- Politične odločitve, ki so usmerjene v krepitev razvoja unije,
- Določa splošne politične smernice in
- Usklajuje stališča o mednarodnih zadevah.

Je politično telo, ki definira Evropsko politiko na najvišjem nivoju.

Odgovornost Predsedovanja je da:

- Pripravi delo Sveta kolikor se da učinkoviti
- Doseže napredek v pripravi kompromisnih predlogov in dogovorov med državami članicami,
- Podpiše dogovorjene pravne akte in
- Nosi politično odgovornost za vse sprejete odločitve.

Pomembno je, da ravna kot nevtralen mediator pri zastopanju evropskih interesov.

Predsedovanje zastopa Evropski Svet v sodelovanju z ostalimi institucijami in telesi Evropske unije še posebej z Evropsko Komisijo in Evropskim Parlamentom.

Sodelovanje z Evropskim parlamentom je intenzivno in zahtevno. Predsednik vlade predsedujoče države predstavi program predsedovanja in končno poročilo na plenarnem zasedanju Evropskega Parlamenta. Prav tako govori pred parlamentom po vsakem zasedanju Evropskega Sveta.

Tudi posamezni ministri iz predsedujoče države članice nastopajo pred parlamentom kot predsedujoči posameznih Svetov EU.

Evropska Komisija ima ekskluzivno pravico za pobude zakonskih predlogov, za kar je agenda dela Sveta močno odvisna od dinamike njenega dela.

Predsedovanje primerljivo zastopa Evropski Svet tudi v Odboru regij in Evropskem ekonomsko socialnem odboru.

Določanje ciljev posameznega predsedovanja

Priprave za Slovensko predsedovanje so se pričele že leta 2005, ko je vlada začela načrtovati organizacijske, vsebinske in kadrovske podlage predsedovanja. Priprave za vsebinski del predsedovanja so se pričele s podlagami in usklajevanjem na 18-mesečnem programu predsedovanja, ki so ga zapisale Slovenija, Nemčija in Portugalska v sodelovanju z generalnim sekretariatom Evropskega Sveta in Evropske Komisije.

Vsaka država članica mora napisati svoj »nacionalen« program predsedovanja, ki v veliki večini temelji na tako imenovani podedovani agendi Sveta. Pred začetkom predsedovanja je bil tako spisan Program slovenskega predsedovanja Evropskemu Svetu.

Dodatno so bili popravljene še sledeči dokumenti: koledar pomembnih dogodkov, seznam neformalnih sestankov, ki bodo potekali v Sloveniji in sestanki s tretjimi državami, seznam spremljajočih dogodkov, pregled multilateralnih dogodkov v okviru Združenih narodov in obveznosti Republike Slovenije med predsedovanjem.

3. SINDIKALNA TROJKA

EKS je pričel vzpostavljati svojo zastopanost na EU sestankih v obliki tako imenovane sindikalne trojke, ki sledi vzoru trojke držav članic. Nova ideja je prinesla novo metodo, ki je bila predstavljena v okviru socialnih tematik.

EKS kot eden od evropskih socialnih partnerjev sestavlja svojo delegacijo iz sindikalnih konfederacij tistih držav, ki sestavljajo Trojko.

Prvi primer takšnega srečanja je bil med Finskim predsedovanjem v drugi polovici 2006, kateremu so sledile sledeča predsedovanja.

4. EVROPSKA KONFEDERACIJA SINDIKATOV (EKS) IN PREDSEDOVANJE EU

Pa začnimo na Evropskem nivoju in pogledimo bolj pozorno vlogo Evropske konfederacije sindikatov v navezavi s predsedovanjem evropskemu svetu. EKS pred vsakim predsedovanjem izda Sindikalni memorandum (***Trade Union Memorandum***) za vsako predsedujočo državo posebej (glej primer memoranduma za Portugalsko predsedovanje, julij – december 2007). Osemnajstmesečni program predsedovanja je podlaga ampak ne nekaj na čem lahko EKS aktivno oblikuje svoja stališča, ker je preobširen in ne dovolj natančen. EKS mora sodelovati s sindikati v vsaki državi posebej, bolj natančno na podlagi šestmesečnega programa predsedovanja. **EKS memorandum predstavlja odziv na prioritete posameznega predsedovanja ter izraža pričakovanja in zahteve Evropske konfederacije sindikatov.**

Sindikalni memorandum je rezultat dela svetovalcev in strokovnjakov Sekretariata Evropske konfederacije sindikatov. Temelji memoranduma so podani v kongresnih dokumentih EKS in v načrtovanih prioritetah posamezne države članice, ki je v danem trenutku predsedujoča EU. Memorandum je poleg uradnega jezika predsedujoče države članice istočasno zasnovan tudi v angleškem in francoskem jeziku. Pri pisanju memoranduma pa se EKS seveda posvetuje tudi z bodočo predsedujočo državo članico. Memorandum je praviloma zaključen en mesec pred sledečim novim predsedovanjem.

Vsebina memoranduma običajno zajema glavna področja katerim predsedujoča država namenja največ pozornosti ter se na teh točkah zateka k pozivom in k stališčem, ki so pomembna za sindikate. Za primer naj navedemo, da memorandum vsebuje deset socialnih točk ter še druge teme, kot so notranji trg, trgovina in mednarodni odnos, klimatske spremembe ter sklop energetskega področja. Vse se pa vendarle navezuje

na program predsedovanja ter program Evropske komisije. Standardna oblika memoranduma zajema od 10 do 17 strani teksta.

Zanimivo je to, da ni nobenega formalnega **postopka** sprejetja memoranduma. Zaključni dokument je predstavljen generalnemu sekretarju EKS. Pred samim zaključkom dokumenta morajo sindikati iz bodoče predsedujoče države članice priskrbeti osnutek programa na podlagi katerega je memorandum dokončan v mesecu dni pred predsedovanjem ter objavljen na internetni strani EKS.

Po koncu aktualnega predsedovanja EKS pripravi **poročilo o predsedovanju**, na podlagi svojega memoranduma.

Pomembni dogodki med predsedovanjem:

- **Sestanek predstavnikov sindikalne trojke** organiziran s strani sindikatov predsedujoče države članice tik pred ali ob nastopu predsedovanja.
- **Formalen sestanek** generalnega sekretarja EKS in predsednika vlade predsedujoče države članice ob začetku predsedovanja. Na isti dan se memorandum pošlje v širšo javnost.
- **Neformalni sestanek** z ministri dela v okviru Trojke je še eden pomemben dogodek pred formalnim sestankom Sveta EU za zaposlovanje, socialno politiko, zdravstvo in potrošniške zadeve (EPSCO Council) običajno v prvi polovici predsedovanja.
- **Glavni dogodek** je tripartitni socialni dogodek na vrhu, sestanek socialnih partnerjev z voditelji EU tik pred Spomladnim Evropskim Svetom, ki je po navadi posvečen ekonomskim zadevam in poteka v tretjem mesecu predsedovanja.
- **Konference, sestanki itd.**, organizirani s strani predsedujoče države članice.

Delegacija EKS je na neformalnih sestankih in na tripartitnem socialnem sestanku na vrhu sestavljena po vzorcu sindikalne trojke.

5. IZKUŠNJE SINDIKATOV V PREDSEDUJOČIH DRŽAVAH ČLANICAH

DGB Nemčija

Načrtovanje programa predsedovanja je temeljilo na skupnih programih, ki so jih zasnovala posamezna ministrstva v sodelovanju z Evropsko komisijo in sekretariatom Sveta. V pripravi šestmesečnega programa so bili izvedeni sestanki s socialnimi partnerji z namenom razprave o predlaganem programu, vendar niso bili aktivno vključeni.

Glavna tema nemškega programa predsedovanja je bila nova pogodba. Tudi socialne zadeve so bile del programa, ampak po končni evalvaciji, je zelo malo stvari bilo zasledovano. Nemško predsedovanje ni predložilo nobenega zakonodajnega predloga v povezavi s politično agendo in kljub mnogim koristnim konferencah je bil končni učinek zaznamovan s pomanjkanjem predlogov pravnih aktov, celo na področju tistih direktiv, ki so že veljale.

Dialog med vlado in socialnimi partnerji ni bil poglobljen; lahko so prišli do dokumentov vendar le skozi diplomatke kanale.

Socialni partnerji so prisostvovali na neformalnem sestanku ministrov za zaposlovanje in socialne zadeve v januarju 2007. Med predsedovanje je potekal tudi sestavek EKS v Bruslju. Nemčija je vložila nekaj truda tudi v promocijo socialne Evrope, še več, Evropski socialni partnerji so bili vedno med najpomembnejšimi govorniki. Ko se država pripravlja na predsedovanje naj vedno razmišlja v sledeče vrstnem redu:

- Komisija
- Postopki v obravnavi
- Trojka program
- Poudarki posamezne države
- Poudarjanje pomembnosti socialnih zadev

Evalvacija nemškega predsedovanja je bila prav tako izdelana s strani EKS ter je dosegljiva na njihovi internetni strani.

Portugalska (CGTP-IN, UGT-P)

CGTP-IN je predstavil portugalskemu predsedovanju poseben dokument. Poudarek je bil usmerjen v pomembnost socialne Evrope in kritičnost sistema varne prožnosti. Predstavljene so bile različne iniciative, vključno z organizacijo demonstracij (5. julija in 18. oktobra 2007). CGTP-IN je želel posebej izpostaviti pomembnost povezave med oblikovanjem politike na evropski ravni in njeno implementacijo na nacionalni ravni, ki je po navadi izvedena na račun zmanjševanja delavskih pravic. Evropski in

nacionalni problemi so tesno povezani ter jih ene moremo umetno ločevati.

V času portugalskega predsedovanja so bile izvedene naslednje aktivnosti: sprejeta je bila Pogodba o reformi, kakor tudi politika varne prožnosti, sklican je bil vrh EU-Afrika in podrobno so bile obravnavane delavske in socialne politike. Čeprav je bilo najpomembnejše sprejetje Pogodbe o reformi ima vendarle CGTP-IN o njeni vsebini kritično mišljenje. Konfederacija je izrazila močno nazadovanje na področju varne prožnosti, saj krepi pritisk delodajalcev na revizijo zakonodaje o varnosti zaposlitve. Portugalsko predsedovanje je postavilo v ospredje politike o socialni vključenosti in minimalnemu dohodku. Kar zadeva regulativo na področju delovnega prava je decembrski socialni vrh ohranil status quo glede začasnega dela in direktive o delovnem času. Vrh EU-Afrika je bil dobra ideja vendar ni dosegel svojih pričakovanj.

Poleg vseh aktivnosti in demonstracij se je v Lizboni med predsedovanjem sestalo tudi vodstvo EKS.

UGT-P se je med predsedovanjem osredotočil na različne aktivnosti delavskega gibanja, njegove vloge, prioritet in končnega rezultata samega predsedovanja. Kot prvo prioriteto je UGT-P vedno izpostavljajal krepitev socialnega dialoga na evropski ravni, kljub povezanosti nacionalnega in evropskega nivoja. Da prikrijemo nacionalne politične aspiracije z virtualno obrambo evropske strategije ni prava pot. Osredotočili so se na analizo različnih vsebin socialne agende, politike in ekonomije ter vladnega delovanja na ravni EU.

Nekaj najpomembnejših dogodkov iz sindikalnega zornega kota so predstavljali naslednji dogodki in rezultati:

- 1) Berlinski sestanek ministrov za zaposlovanje in socialne zadeve v okviru trojke (Nemčija, Portugalska, Slovenija) z evropskimi socialnimi partnerji (e.i. EKS, DGB, 2 portugalski konfederaciji – UGT in CGTP itd.), Evropsko komisijo in Evropskim parlamentom v januarju 2008.

UGT je predstavil tri temeljne stebre:

- potreba po evropski dimenziji za različne mobilnosti, primer: prenos pokojnin, priznavanje kvalifikacij, ...
- boj proti negotovim zaposlitvam (posojeni delavci, najemanje ki najbolj prizadene mlade, migrante in ženske);
- pogajalsko prilagajanje (pomeni potrebo da podjetja sprejmejo spremembe pri kolektivnem pogajanju; direktiva o delovnem času, izobraževanje, ...).

- 2) Zadnja dva dni v juniju – Sestanek EKS v Lizboni, sindikalna trojka: razgovor o prioritetah EKS za naslednjih šest mesecev, vloga sindikatov, portugalske prioritete in odgovornosti.

3) Trije ostali pomembni dogodki: Izvršni odbor EKS, neformalen tripartitni socialni vrh, sindikalna konferenca EU-Afrika.

Prva dva sta dosegla konsenz glede dokumentov o skupnih stališčih evropskih socialnih partnerjev in izzivih na trgu dela. Prva konferenca z Afriko (Vrh EU-Afrika v decembru 2007) je bila pomembna zaradi dejstva, da je s sprejetjem skupne strategije in sindikalne deklaracije, bilo omogočeno se nadaljnje usmeriti v probleme na afriškem kontinentu.

Podpis Lizbonske pogodbe (pogodbe o reformi) decembra 2007 je pomemben političen dogodek. Čeprav to ni bila prioriteta sindikatov bo zagotovo imela močan vpliv na evropski in nacionalni ravni v prihodnjem izgrajevanju Evrope.

6. EVROPSKI EKONOMSKO SOCIALNI ODBOR KOT ORODJE SINDIKALNEGA DELA

V pripravah na predsedovanje vodstvo Evropskega ekonomskega in socialnega odbora (EESC) po navadi pozove bodočo državo članico, katera bo držala predsedovanje, da jim predstavi njihovo vlogo in možnosti sodelovanja. EESC je posvetovalno telo, vzpostavljeno na podlagi Rimske pogodbe leta 1957. Sestavljeno je iz predstavnikov različnih ekonomskih in socialnih združenj organizirane civilne družbe. Njegova glavna vloga je svetovanje trem največjim institucijam (Evropski parlament, Svet EU in Evropska komisija).

Obstajata dve možnosti sodelovanja pri oblikovanju nekega mnenja.

Predsedujoča država lahko zaprosi EESC za oblikovanje in sprejetje mnenja na temo, ki je pomembna za bodoče predsedovanje, na primer glede ene izmed prioriteta programa. Takšno mnenje EESC se imenuje pojasnjevalno mnenje.

EESC člani, ki prihajajo z držav članic lahko predlagajo individualno predlogo mnenja na temo, ki je pomembna za organizacije civilne družbe ter je v povezavi z programom predsedovanja. Predstavniki sindikatov so člani skupine II EESC in skoraj vsi prihajajo iz nacionalnih konfederacij sindikatov, združenih v EKS.

Obstaja mnogo mnenj, ki jih je sprejel EESC ter jih lahko najdete na njihovi internetni strani.

7. PRIDOBLENJA ZNANJA

- EKS je edina reprezentativna konfederacija sindikatov na evropski ravni in kot taka, kot socialni partner neposredno vpletena v predsedovanje EU (od predsedujoče države dobiva vsa vabila, ki so relevantna za socialne partnerje in sodelovanje sindikatov na evropski ravni)
- Sindikati, ki so vključeni v oblikovanje programa predsedovanja na nacionalni ravni, naj na to ne gledajo kot na sindikalno prioriteto ali odgovornost ampak kot politično nalogo;
- Dobro je imeti aktivno vlogo v pridobivanju informacij, pozivanju, predlaganju itd.;
- Ni priporočljivo obravnavati evropske zadeve ločeno od nacionalnih; ni jih možno ločevati. Politične odločitve in pravni akti na evropski ravni se vedno prenesejo ter nato izvajajo na nacionalni ravni;
- Uporabljajte EESC kot instrument na podlagi katerega lahko sindikalisti, ki prihajajo iz držav članic, skozi ta organ opozorijo na pomembne zadeve, ki zadevajo delavske tematike;
- Vzdrževati je treba tradicijo sindikalne trojke saj očitno ima dodano vrednost;
- Za namene dobre evalvacije izkušenj bi morala biti sindikalna trojka razširjenja ter vključevati sindikate iz držav članic, ki so končale s predsedovanjem, sestava bi bila 3+1;
- Vzpostaviti bi bilo potrebno informacijski sistem, ki bi sledil kaj se dogaja z nacionalnimi vladami v povezavi z odzivi na predloge, ki so bili dani na evropski ravni;
- Potrebno je tesnejše sodelovanje med sindikati na evropski ravni glede vsebin prenosa in izvajanja evropskih pravnih aktov (za primer dajmo direktivo o napotnih delavcih, storitev na notranjem trgu, strategije o varnosti in zdravju...).

